

KARAR: Anayasa Mahkemesinin **16.6.2016** tarihli ve 2014/1278 bireysel başvuru sayılı Kararına konu teşkil eden olayda; trafik denetimi yapan kolluk görevlileri, gerekli denetimi yapmak üzere, H'nin sevk ve idaresindeki aracı durdurur. Bu denetim sırasında H'ye ait ehliyet ve araç ruhsatı incelenir ve alkolmetre ile H'nin alkollü olup olmadığı kontrol edilir; **159 promil alkollü** olduğunun anlaşılması üzerine hakkında ceza tutanağı düzenlenir.

Ancak bu arada aracın bağlanmak istendiğini anlayan H, araca binerek olay yerinden hızla uzaklaşır. Bunun üzerine görevli polisler D ve X, ekip aracı ile H'yi takip etmeye başlarlar; bunlardan D, sürekli dur ikazı yaptıkları halde dur ikazına aldırış etmeyen ve hızla kaçmakta olan **H'nin aracına doğru on üç el ateş** eder. Bu atışlardan çıkan mermi çekirdeklerinden on bir tanesi aracın arka alt tampon kısmına, bir tanesi aracın sağ kapı dirseğine ve bir tanesi de aracın arka camına isabet eder.

Bu atışlardan çıkan mermi çekirdeklerinden birinin “*kişinin vücuduna sırtta sağ skapuladan göğüs boşluğuna girerek her iki akciğer ve kalp yaralaması yap(tığı) ve sol meme iç yan alt kısmından çıkararak vücudu terk (ettiği ve bu) ateşli silah mermi çekirdeği yaralamasının müstakilen öldürücü nitelikte olduğu, kişinin ölümünün bu ateşli silah yaralama sonucu akciğer ve kalp harabiyeti neticesinde gelişen iç kanama ve hipovolemik şok sonucu meydana geldiği*” tespit edilir.

Söz konusu olay dolayısıyla bu polis memurlarından sadece D hakkında kasten öldürme suçunu olası kasıtlı işlediği iddiasıyla kamu davası açılmıştır.

İlk derece mahkemesi, aşağıdaki gerekçe ile polis memuru D hakkında, “kanunun emrini yerine getirme” hukuka uygunluk sebebinin sınırının kast olmaksızın aşılması sebebiyle, taksirle ölüme sebebiyet verme suçundan dolayı TCK, m. 85, f. 1; m. 27, f. 1 ve m. 61, f. 1 hükümlerine istinaden sonuç ceza olarak **1 yıl 8 ay hapis cezasına** ve bu cezanın TCK, m. 51 hükümlerine istinaden **ertelenmesine** hükmetmiştir.

“... sanığın ve bulunduğu aracın hareket halinde olması, maktulün aynı şekilde hareketli bir araç içinde bulunması göz önünde bulundurulduğunda, yapılan atış sonucu merminin sekebileceği ve istenilen yerden başka bir hedefe de isabet edebileceği öngörülebileceği düşünülebilir. Ancak sanığın meydana gelen sonucu kabul ettiği(ni) ve bu amaçla ateş ettiğini ispat etmek mümkün değildir.

...

*Sanık, maktulü uzun süre takip etmiş, yolda seyir sırasında trafik düzenini bozucu şekilde de seyir edilmesine rağmen yapılan uyarıları da dikkate almaksızın seyreden sürücünün aracını durdurmak için arka tekerleklerine ateş ettiği, **kast olmaksızın** mermilerden birisinin sekmesi sonucu **ölüme sebebiyet verdiği**, bu nedenle olayda **olası kastın gerçekleşmediği**, ... hukuka uygunluk nedenlerinden olan **kanunun emrini yerine getirme hususunda kast olmaksızın sınır aşıldığı için sanığın taksirli** suçtan cezalandırılması gerektiği kanaatine varılmıştır.”*

Söz konusu mahkûmiyet hükmü, Yargıtay 1. Ceza Dairesi tarafından onanarak kesinleşmiştir.

Soru 1. Karara konu teşkil eden olayda, kolluğun kaçmakta olan H'yi yakalama yetkisi mevcut mudur? Gerekçeleriyle açıklayınız.

Soru 2. Karara konu teşkil eden olayda, kolluğun silah kullanma yetkisi mevcut mudur; mevcut ise, silah ne suretle kullanılabilir? Gerekçeleriyle açıklayınız.

Soru 3. H'nin yapılan atışlardan isabet alarak ölmesi dolayısıyla kim hangi sebeple ceza hukuku bakımından sorumlu tutulabilir? Gerekçeleriyle açıklayınız.

Cevap 1. Kolluğun, önleyici kolluk ve adli kolluk olmak üzere, iki görevi bulunmaktadır. Olayda, kolluk görevlileri trafik denetimi yapmaktadırlar. Bu faaliyet, idari kolluk görevine girmektedir. Bu görevin ifası sırasında durdurulan araçlardan birinin sürücüsünün alkollü olması dolayısıyla, tutanak düzenlenerek, hakkında idari para cezası uygulanır.

Ancak, her ne kadar araç sürücüsü 159 promil alkollü ise de, hakkında adli soruşturma süreci başlatılmamış ve adli işlem yapılmamıştır. Başka bir ifadeyle, trafik denetimi yapan kolluk görevlileri, sürücünün 159 promil alkollü olmasının suç oluşturduğu yönünde değerlendirme yapmamışlar; aksine, bu durumu sadece Karayolları Trafik Kanunu hükümlerine göre idari yaptırım uygulanmasını gerektiren bir trafik kuralı ihlali olarak değerlendirmişlerdir.

Ancak araç sürücüsü, denetim yapan kolluk görevlilerinin idari para cezası tutanağı düzenlemelerinin yanı sıra, kendisini bu vaziyette alkollü olarak araç kullanmaktan bir süreliğine de olsa alıkoymak yönündeki niyetlerini fark edince, hemen aracıyla uzaklaşmak ister. Bu durumda kolluk görevlileri bakımından, yakalama görev ve yetkisinin kullanılmasından ziyade, sürücünün alkollü olarak araç kullanarak trafik güvenliğini tehlikeye sokmasının önüne geçecek tedbirler almasından, yani idari kolluk görevinden söz edilebilir.

Kişinin alkollü olarak araç kullanmasının önüne geçmek, alkollü araç kullanan kişiyi trafikten alıkoymak, kolluğun görevidir. Ancak kolluk, bu men ve alıkoyma görevinin icra ederken, alkollü sürücü dahil kişilerin hayatı bakımından bir tehlike oluşmasına ve oluşan tehlikenin artmasına sebebiyet vermemelidir. Kolluk, buna göre, somut olaya müdahale yöntemini ve kullanacağı araçları belirlemelidir.

Ayrıca işaret etmek gerekir ki, kolluk görevlileri trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunu işlemekte olan sürücüyü yakalamak amacıyla hareket edebilirler. Somut olayda kaçan sürücünün kimliğinin belli olması itibarıyla, kolluğun öncelikli görevi, sürücüyü yakalamak değil, alkollü vaziyette trafiğe çıkararak, kişilerin hayatı, vücut bütünlüğü ve malvarlığı bakımından sebebiyet verdiği tehlikenin önüne geçmektir.

Cevap 2. Yukarıda da belirtildiği gibi, kolluk görevlileri, alkollü vaziyette araç kullanarak trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçunu işlemekte olan sürücüyü yakalamak amacıyla hareket edebilirler.

Bu amaçla hareket etmesi halinde de kolluk, sürücüyü yakalamak için uygun müdahale yöntemini ve araçlarını belirlemelidir. Bu itibarla, kolluk sürücüyü durdurmak için örneğin silahıyla havaya ateş edebilirse de, aracını hedef olarak ateş edemez. Zira aracın hedef alınarak silahla ateş edilmesi halinde, kimliği belli olan sürücünün alkollü olarak araç kullanmak suretiyle oluşturduğu tehlikeden daha büyük bir tehlikeye sebebiyet verilmiş olur. Bu itibarla, kolluğun, alkollü araç kullanmak suretiyle trafik güvenliğini tehlikeye sokan ve kimliği belli olan sürücüyü yakalamak amacıyla da olsa, aracı hedef olarak ateş etmesi halinde, görevin yerine getirilmesi hukuka uygunluk sebebinin varlığından ve fiilin hukuka uygunluğundan söz edilemez.

Cevap 3. Kolluk görevlisinin, alkollü vaziyette araç kullanarak trafik güvenliğini tehlikeye sokan ve kimliği belli olan sürücüyü yakalamak amacıyla da olsa, aracı hedef olarak ateş

etmesi halinde, fiil hukuka uygun olmadığı için, bu atışlar sırasında isabet alan sürücünün ölümü bakımından görevin yerine getirilmesi hukuka uygunluk sebebinde sınırın taksirle aşılmasından söz edilemez.

Olayda kolluk görevlisi D, H'nin kullandığı aracı hedef alınarak on üç el ateş ederken, silahından çıkan mermi çekirdeklerinin sürücüye veya aracında bulunan diğer kişiye isabet edebileceğini öngörür. Bu öngörüye rağmen silahla ateş etmeye devam etmesi halinde iki ihtimal dikkate alınabilir.

Birinci ihtimal olarak, D, aracın durmasını sağlamak amacıyla silahını ateş ederken, sürücü H'nin veya yanında bulunan sair kişinin isabet almaması için bütün çaba ve gayreti gösterir. Ancak buna rağmen H isabet alarak ölür. Bu ihtimalde, D'yi **bilinçli taksirle ölüme sebebiyet vermekten** dolayı TCK, m. 85, f. 1 ve m. 22, f. 2 hükümlerine istinaden sorumlu tutmak gerekir.

İkinci ihtimal olarak ise, D, her ne kadar aracı durdurmak amacıyla hareket etmiş ise de, yaptığı atışlardan sürücü H veya yanında bulunan sair kişinin isabet alması konusunda kayıtsız davranır. Bu ihtimalde, D'yi olası kastla öldürme suçundan dolayı TCK, m. 81 ve m. 21, f. 2 hükümlerine istinaden sorumlu tutmak gerekir.

Bu olayda kolluğun aracını süren X'in ceza hukuku sorumluluğunun tartışılmaması önemli bir eksikliklerdir. Olayın ikinci ihtimal çerçevesinde değerlendirilmesi halinde, X'in bu suçun işlenişine iştirakten dolayı müşterek fail sıfatıyla; **birinci ihtimal** çerçevesinde değerlendirilmesi halinde ise, TCK, m. 22, f. 5 hükmüne istinaden, D ve X'in her birini kendi taksirli fiilinden dolayı sorumlu tutmak gerekir. Olayda D silahıyla H'nin aracını hedef alarak ateş ederken, X tarafından D'ye yönelik olarak herhangi bir uyarıda bulunulmamıştır.

Kanaatimizce bu olayda, kolluk görevlilerinin **birinci ihtimal** çerçevesinde ceza hukuku sorumluluğu cihetine gidilmesi gerekmektedir. Dikkat edilmelidir ki, bu durumda görevin yerine getirilmesi hukuka uygunluk sebebinde sınırın aşılması söz konusu olmadığı için, kolluk görevlilerinin cezasında TCK, m. 27, f. 1 hükümlerine istinaden **indirim yapılmaması** gerekir.

Belirtilen nedenlerle, Yargıtay 1. Ceza Dairesi tarafından onanarak kesinleşen ilk derece mahkemesinin kararıyla adalet tecelli etmemiştir.